

Nr 23.

Av herr **Åqvist m. fl.** om beredande av möjlighet till amorteringslån från riksbanken åt jordbrukare.

En fråga, som i dessa tider mer än någonsin tillförne kommit att intaga en dominerande betydelse, är *jordbrukets kreditfråga*, d. v. s. på vad sätt jordbrukaren till rimlig ränta skall kunna anskaffa erforderligt kapital för drivande av sin rörelse. De fördelaktigaste lånen erhåller han nu i hypoteksföreningarna och sparbänkerna i för honom lämplig form mot säkerhet av inteckning i fastigheten. Då dessa kreditinstitut emellertid i allmänhet icke bevilja dylika lån till högre belopp än 50 högst 60 procent av fastighetens taxeringsvärde, har jordbrukaren redan i fastigheten placerat ett kapital, som oftast motsvarar vad han äger. Vid behov av ytterligare rörelsekapital är han hänvisad till affärsbankerna, vilka beräkna avsevärt högre låneräntor.

Vår tids jordbrukare måste, om hans rörelse skall bära sig och debet och kredit gå ihop, sköta sin gård på ett rationellt och omsorgsfullt sätt. Det är nödvändigt för honom att anskaffa tidsenliga redskap samt se till att gårdens hela areal brukas så lämpligt som möjligt. Målet för jordbrukaren liksom för varje annan människa, som driver någon verksamhet, är givetvis att söka erhålla något överskott på sitt jordbruk. I dessa tider kan emellertid jordbrukaren icke räkna på någon vinst, utan får han säkerligen vara tacksam, om han kan driva sin rörelse, så att den samma icke går med förlust utan i stället någorlunda går ihop. Det gäller för honom då att så långt som möjligt, i den mån prisläget medgiver, söka öka produktionen av mjölk, smör, kött, fläsk etc. och, eller i varje fall eftersträva, att få fram högsta möjliga kvalitet. Priserna på jordbrukets produkter hava emellertid nu blivit så låga, att de i många fall — särskilt för jordbrukare, vilka i saknad av kapital icke hava möjlighet förbättra resultatet av rörelsen — icke ens täcka produktionskostnaderna. Söker en jordbrukare att inskränka sin produktion riskerar han, att hans läge blir ännu sämre. Inkomsterna minska ju efter hand, men utgifterna kvarstå i regel oavkortade och hava i många fall, icke minst på grund av de höga räntorna, ökat högst avsevärt. Därtill kommer att en jord-

brukare icke har samma möjlighet som en affärsman att upphöra med eller inskränka sin rörelse, om den går med förlust.

Då det naturligtvis icke är önskvärt, att en jordbrukare under dåliga konjunkturer frånträder sin egendom, böra alla möjligheter tillvaratagas för att hjälpa den jordbrukande befolkningen i dess nuvarande svåra läge. Det är även ett nationalintresse att åt jordbruket bevara den del av befolkningen, som är hänvisad till jordbruksnäringen för sin utkomst, samt att söka intressera den på landet uppväxande ungdomen för modernäringen genom att öka möjligheterna att därigenom försörja sig.

Såsom redan förut påvisats, är jordbrukarens eget kapital bundet i fastigheten, medan inkomsterna under nuvarande förhållanden knappast förslå till amorteringar, räntor och övriga utgifter. Under sådana omständigheter är det därför nödvändigt att söka lämna jordbrukaren hjälp med anskaffandet av själva driftkapitalet. I allmänhet har det ansetts att driftkapitalet under vanliga förhållanden bör erhållas genom uppkommen vinst å rörelsen och icke genom upplåning, men detta är för flertalet jordbrukare för närvarande omöjligt. Jordbrukaren är sålunda nödsakad att för detta ändamål uppbunga tillfälliga lån på privat väg eller hos affärsbankerna och får på så sätt erlagga mycket höga räntor, enligt uppgift 7 å 8 procent och därutöver. I stället för att han nu borde haft möjlighet erhålla lån med låg räntesats, får han sålunda erlagga synnerligen höga räntor, vilket ytterligare försvårar hans förut prekära ställning. Från olika delar av Örebro län har dessutom meddelats, att allmänna ombuden i sparbankerna på senare tid framställt krav därom, att de jordbrukare, som hava lån i sparbankerna, måste inbetala vissa delar därav. Vederbörandes uppfattning är den, att lånen måste nedbringas med hänsyn till befarad minskning av taxeringsvärdena. Hur riktigt ett sådant förfarande än må vara ur bankteknisk synpunkt, har det helt naturligt under nuvarande svåra förhållanden väckt förstämning och indignation bland jordbrukarna. Det har uppgivits, att jordbrukare för att kunna verkställa dylika inbetalningar till sparbankerna, blivit nödsakade att realisera stora delar av sina levande inventarier.

En av de bästa former för mindre lån, som vi för närvarande hava, är riksbankens avbetalningslån, vilka nu utlämnas till ett maximibelopp av 6,000 kronor och på $2\frac{1}{2}$, 5 och $7\frac{1}{2}$ års amorteringstid mot borgen. Detta slag av riksbankslån har säkerligen åstadkommit mycket stor nytta, då även många mindre jordbrukare kunnat använda sig av dem. Dessa lån skulle kunna bli av ännu större betydelse för den jordbrukande befolkningen, om riksbanken hade möjlighet att lämna sådana lån upp till 10,000 eller 15,000 kronor med exempelvis en amorteringstid av tio å femton år samt lämpligt avpassad ränta, förslagsvis 4 procent. Sådana lån skulle med fördel kunna komma till användning för mindre och medelstora jordbrukare med gårdar, omfattande 10—75 hektar, och för dem bli ett

välbehövt rörelsekapital. Det skulle varit önskvärt, att den säkerhet, som därvid lämnades riksbanken, hade utgjorts av panträtt i inventarier, vartill dock nu gällande lagstiftning ej lämnar möjlighet. Då lagförslag om panträtt i inventarier av Kungl. Maj:t kommer att föreläggas årets riksdag och förväntas bliva antaget, borde sådan säkerhet av riksbanken kunna efter prövning godtagas. Tillsvidare vore det dock lämpligt, att riksbanken utlämnade lånen mot borgen, varjämte borgensmännen i sin tur erhöilo säkerhet i låntagarens inventarier genom lösöreköpekontrakt, som hittills ofta skett. En sådan säkerhet borde vara betryggande både för riksbanken och borgensmännen.

Enligt motionärernas uppfattning böra dessa lån reserveras endast för jordbrukare.

Mot anordnande av låneverksamhet enligt ovan uppdragna riktlinjer synes någon erinran icke med fog kunna riktas.

Det är visserligen sant, att lånetillfällena i fråga skulle stå till buds endast för en viss kategori av landets befolkning, nämligen jordbrukarna, vilket vid första påseendet måhända kan förefalla en och annan betänkligt.

En sådan invändning vore emellertid skäligen oberättigad.

Först och främst utgör ju den av jordbruket direkt beroende befolkningen en så avsevärd del av landets innebyggare och den egna jordbruksnäringsen en så viktig gren av landets näringsliv, att en radikal försämring i jordbrukets läge förvisso på rätt kort sikt måste medföra högst kännbara och menliga verkningar för landet i dess helhet.

Vidare kunna jordbrukarna med fog peka på att riksdagen hittills ingalunda ställt sig avvisande gentemot hjälpåtgärder, som endast kommit vissa kategorier medborgare till del. Det må vara nog att i detta hänseende erinra om de många miljoner, som statsmakterna under de senaste 15 åren ställt till förfogande för lättande av bostadssvårigheterna för innevånarna i städer och liknande samhällen, och detta icke blott i form av lån på förmånliga villkor (de första årens lån av statens bostadslånefond löpa ännu i denna stund med 4 procents ränta) utan även, under åren 1917—1921, i form av direkta statsbidrag till betydande belopp för bostadsproduktionen.

Det vore sannerligen knappast ägnat att förvåna, om landsbygdens befolkning — vars näring i övrigt krigsåren igenom utsattes för upprepade statliga ingripanden till förmån för andra befolkningsgrupper, och som därunder från alla håll fick i sig inpräntat nödvändigheten av och skyldigheten till solidaritet med städernas innebyggare — skulle finnas ur stånd att förstå, om en kredithjälp i liknande form, som under svåra tider kommit och alltjämt kommer stadsbefolkningen till del, skulle förvägras jordbrukarna i deras nuvarande svåra läge.

På grund av det ovan anförda få vi härmed vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådant tillägg eller sådan ändring i reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning, att amorteringslån å 10,000 och 15,000 kronor till mindre och medelstora jordbrukare kunna utlämnas mot 4 procents ränta, 10 å 15 års amorteringstid och i övrigt på liknande villkor, som nu gälla för lån ur avbetalningslånefonden.

Stockholm den 15 januari 1932.

<i>Ernst Aqvist.</i>	<i>Elof Ljunggren.</i>	<i>Sven Jönsson,</i> Fridhill.
<i>A. W. Lundén.</i>	<i>Gustaf Olsson</i> i Ramsta.	<i>Eric Björnberg.</i>
<i>Sven Olsson</i> i Rimforsa.	<i>Emil Gustafson.</i>	<i>A. Olsson</i> i Mora.
<i>And. Hilding.</i>	<i>Carl Jansson</i> i Edsbäcken.	<i>J. A. Ander.</i>
<i>P. J. Näslund.</i>	<i>O. Johansson,</i> Edsbyn.	<i>O. E. Sandberg.</i>
<i>Reinhold Selberg.</i>	<i>P. Bergström</i> i Bäckland.	<i>Carl Björling.</i>

I motionens syfte instämmer

Ant. Wikström.